

Материални ресурси и икономически параметри на здравната система в област Русе за периода 2000 – 2013 година

Кирил Панайотов, Минчо Вичев

Abstract: *Review of health care providers in the Ruse region over a period of 14 years. The trend is for optimization of the number of beds in the state and municipality hospitals and reduction of private hospitals. The economic indicators show a steady trend of rising cost of remunerations of health care staff as well as gross disproportion between different health care providers.*

Key words: *health care providers, number of beds, economic indicators*

На територията на област Русе са разкрити и функционират общински, държавни и частни лечебни заведения за болнична и доболнична медицинска помощ. Държавните лечебни заведения са представени от Държавната психиатрична болница в гр. Бяла, една от най-старите специализирани болници в България с установени традиции и авторитет и Многопрофилна болница за активно лечение в гр. Русе – най-старата гражданска болница в България, създадена през 1865г. Общинските лечебни заведения са МБАЛ Бяла и четирите диспансера, които са с областно значение. Другата група лечебни заведения за болнична помощ са частни, специализирани болници за активно лечение, медицински и диагностично-консултативни центрове, амбулатории за първична извънболнична и специализирана медицинска помощ (АПИМП и АСИМП), медикодиагностични и медикотехнически лаборатории и хосписи (МДПМП и ДТЛМП).

Независимо, че има данни за всяко отделно лечебно заведение те се разглеждат обединени в посочените по-горе групи. Държавните и общински лечебни заведения за болнична помощ в проучвания период не са изменили своя брой (общо 7), както следва: МБАЛ – 2 броя; ДПБ – 1; диспансери – 4 броя. Частните лечебни заведения със специализиран профил от 2 през 2000 г. нарастват до 6 през периода 2005 – 2010 г. и намаляват на 3 през 2013 г. или 2 пъти. (Табл. 1)

Лечебните заведения за извънболнична помощ, които извършват тази дейност са частни и общински, техният брой е значителен и нараства постоянно за периода. През 2000 г. те са 318, най-голям е броят им през 2008 – 568 (178.6%), след което се променят постоянно и през 2013 г. са 561 (176.4%).

До 2008 г. са открити 45 медико диагностични и медикотехнически лаборатории, които нарастват на 50 през следващите 3 години. През 2010 г. се открива и 1 хоспис.

Легловият фонд в областта през 2000 г. е 1729 легла, от които 926 в МБАЛ, 320 в ДПБ, 467 в диспансерите и 16 в СБАЛ – частни. Към този момент болнична медицинска помощ се оказва изцяло (99.1%) в държавни и общински лечебни заведения, и само 0.9% в частни. Докато броят на държавните и общински лечебни заведения не се променя, то легловият им фонд постоянно се редуцира. Това ясно се показва от показателите за ръст при постоянна основа (2000 г.). За МБАЛ в период от 13 години леглата са редуцирани с 27% (повече от една четвърт) и от 926 намаляват на 676, от които 571 в МБАЛ – Русе и 105 – МБАЛ – Бяла (73.0%) за 2013 г. Държавната психиатрична болница е с 320 легла през 2000г., които намаляват на 290 през следващите 13 години. Диспансерите са имали общо 467 легла през 2000 г., а през последната 2013 г. те са 322 (70.0%). Пулмодиспансерът се преобразува в специализирана болница с 95 легла.

Леглата в частните лечебни заведения в началото на периода представляват 0.9% от общия леглови фонд, стигат през 2009 г. до 182 (11.0%) и 250 през 2013 г. (15.2%). Изхождайки от обстоятелството, че 2 болници със 110 легла са

специализирани, а 1 е МБАЛ със 140 легла, в тях е въпрос на бъдеще да бъде развивана сериозна диагностично-лечебна дейност.

Като допълнителен показател се изчисли и осигуреността на населението с болнични легла. Въпреки общата редукция на леглата с 27.0% за общинските и държавни болници, компенсирани с легла в частните болници, общият леглови фонд е с 9.7% по-малък в сравнение с 2000 г. През 2000 г. осигуреността с легла на населението е била 62.63 на 10000 души, а през 2012 г. 65.92‰, като завишението се дължи на намаления брой на населението с около 15,6%.

Анализът на състоянието и развитието на лечебните заведения в областта показва стабилност в държавните и общинските заведения, които запазват броя си и показват тенденция за редуциране на легловия си фонд при запазване на показателите за дейността си. При частните лечебни заведения за извънболнична и болнична медицинска помощ се наблюдава промяна в броя им за отделните години, насочени са към специализирана помощ.

Икономически параметри

Въпреки разнообразието и числеността на лечебните заведения в област Русе извършваме анализ на тези с държавно и общинско участие. За частните лечебни заведения няма данни в отчетите на РЗИ. Анализът на икономическите показатели е извършен за пет години – 2009- 2013 г. Спираме се само на 4 показателя: годишен разход за легло, разход за преминал болен, разход за леглоден и разход за лекарствен.

(Табл.1) Лечебни заведения и леглови фонд в област Русе за периода 2000 – 2013 г.
Темп на ръста.

Година					
		2000	2005	2010	2013
Лечебни заведения					
МБАЛ –общински и държавни и частни		2	2	2	3
Легла – брой		926	705	697	685
ДПБ		1	1	1	1
Легла		320	290	290	290
Диспансери – брой		4	4	4	
Легла – брой		467	447	417	
СБАЛ – частни – брой		2	3	6	3
Легла – брой		16	36	158	270
МЦ, ДКЦ – брой		5	10	14	14
Легла – брой		-	15	27	8
АПИМП, АПСИП – брой		313	521	509	499
СМДЛ – СМТЛ – брой				50	48
Хосписи – брой				1	
Легла – брой				20	
	Легла	1729	1493	1609	1641
ОБ	Болн. лечебни заведения	9	10	14	11
ЩО	Извънболн. леч. заведения	318	531	523	561

Годишен разход за 1 легло

Най-високи са разходите в КОЦ Русе и за петте години, като през 2009 г. е 39397 лв., спада през 2010 г., расте през 2011 г. и за 2013 г. е 71431 лв. т.е. ръст за 5 години 81.3%. Това се обяснява с отпадане на централните доставки на медикаменти, които вече се закупуват от заведението. На второ място е МБАЛ Русе със същата динамика, но значително по-нисък разход с увеличение 7.7% за 2013 г. (табл.2) На трето място е МБАЛ – Бяла, като през 2009 г. е с 17294 лв. на легло, а през 2013 г. – 27565 лв. – 59.3% увеличение. Най-ниски са разходите на Държавна психиатрична болница 5841 лв. за 2013 г. На този фон твърде по-високите разходи за психиатричния диспансер – от 2 до 3 пъти се нуждаят от обяснение.

Вторият показател е разход за преминал болен. Този показател е силно зависим от броя леглодни и в отделни случаи може да подведе. Поради тези съображения следва да се посочи, че най-висок е при ДПБ-Бяла, дължащ се на продължителния престой на болните поради спецификата на патологията.

Разходът за леглоден е най-висок при КОЦ, който за 2009 г. е 130 лв., а през 2013 г. – 218 лв – увеличение с 67.7%, следвани от МБАЛ – Русе и най-нисък при ДПБ. (табл.2)

Последният показател е стойност на един лекарствен ден. Общо за всички лечебни заведения той се движи от 2 лв. за 2009 г. за ДПБ, до 143 лв. за КОЦ през 2013 г. Значително устойчив е за МБАЛ Русе и Бяла, но при съотношение 3:1 и много по-нисък за другите лечебни заведения. (табл.2)

От анализа на посочените показатели възникват редица въпроси, породени от силно изразените несъответствия и различия в икономическите показатели за отделните видове лечебни заведения. В този аспект необходимо условие е да се направи подробен анализ за съответствие между направените разходи, предоставените средства и реалните разходи, съобразно спецификата и дейността на всяко лечебно заведение.

Втората част от анализа на икономическите показатели се отнася до възнаграждението на медицинския персонал, само за две години 2004 г. и 2011 г.

Общият брой медицински персонал за 2000 г. е 2849 души, от които 661 висш медицински персонал; 1335 медицински специалисти и 851 – друг медицински персонал. През 2013 г. техният брой е 2580, намален с 263 души. От тях висш медицински персонал са 524 лица, 1168 – медицински специалисти и 888 – друг персонал. Намалението е за сметка на всички видове медицинските специалисти и друг немедицински персонал, като висшият е намален с 137 души.

Общо за страната от всички разходи за здравеопазване за възнаграждение на медицинския персонал се отделят между 50 и 60%, като има различия за видовете лечебни заведения.

През 2001 г. СМБРЗ за целия персонал е 171 лв. общо за областта, като за ВМП е 317 лв., за ПМП – 160 лв. и за друг персонал 128 лв. Между лечебните заведения разликите са съществени при съотношение 3:1. През 2013 г. средната брутна работна заплата се увеличава почти пет пъти и е 812 лв., за ВМП – 1502 лв., за МС – 784 и за друг персонал – 463 лв. Запазва се диференциацията в заплащането, при най-високи стойности за КОЦ – 1380 (средна брутна), а за ВМП – 2420 лева. Най-ниско е възнаграждението на лекарите в ДПБ – Бяла – 953 лв., което ги поставя в неравностойно положение с психодиспансера, тъй като се работи със сродна патология.

Трябва да се подчертаят няколко открояващи се обстоятелства и изводи: За период от 13 години СМБРЗ за всички категории медицински работници се е увеличила от 3 до 5 пъти.

Установява се голямо различие в СМБРЗ за еднакви категории персонал в зависимост от вида на лечебното заведение в съотношение от 2.8:1. В някои лечебни заведения СМБРЗ на МС и ДП е по-висока от тази на ВМП в други заведения.

Съществуването на различия в размера на СМБРЗ по категориите персонал във видовете лечебни заведения е предпоставка и условие за възникването на противоречия и напрежение в здравната система. Това е резултат от неясната нормативна уредба, неправилната щатно-организационна структура, методите за финансиране и редица други.

Икономически показатели на МБАЛ, ДПБ и Специализираните центрове
в област Русе за периода 2009 – 2013 г.

Лечебни заведения	Разход на легло - годишно			Разход на преминал болен			Разход за леглоден			Разход за лекарстводен		
	2009	2011	2013	2009	2011	2013	2009	2011	2013	2009	2011	2013
МБАЛ – Русе	3756 6	3725 3	4050 9	676	693	720	120	128	131	30	25	26
МБАЛ – Бяла	1729 4	2240 0	2756 5	447	475	458	68	85	89	10	11	11
СБАЛПФ 3 – Русе	2026 3	1144 1	1193 9	642	360	383	72	42	47	9	9	10
КОЦ – Русе	3939 7	3874 1	7143 1	776	853	999	130	153	218	70	61	143
ЦПЗ – Русе	1201 2	1679 4	1754 5	670	763	809	30	49	52	4	3	2
ЦКВЗ – Русе	2202 9	1999 1	-	888	556		109	69	-	7	5	-
ДПБ - Бяла	5339	5333	5841	147 4	144 2	159 3	22	24	29	2	4	2

ЛИТЕРАТУРА:

Здравеопазване НСИ Годишници за периода от 1980 до 2012г. \32 броя\
Статистически сборник РЗИ Русе
Здравната реформа в България Н. Първанова, М. Попов, М. Рохова 2007

За контакти: Д-р М. Вичев, д.м., НЦОЗА, Нач. Отдел; тел.0291740 73;
e-mail - mvichev@mail. bg
Д-р К. Панайотов д.м.

Докладът е рецензиран.